

Vijesti

Informacije Međunarodne mljekarske federacije FIL-IDF

Buletin N° 274/1992

Stanje svjetskog mljekarstva godine 1992.*

SAŽETAK

1991. GODINA

Proizvodnja

Pad svjetske proizvodnje mlijeka 1991. godine uslijedio je poslije deseto-godišnjeg razdoblja stalnog porasta i samo privremene stagnacije proizvodnje 1987. godine. Do promjene je došlo zbog ekonomske revolucije u Istočnoj Europi gdje godišnja proizvodnja mlijeka opada za 10% i više. Međutim, opadanje proizvodnje mlijeka javlja se i u ostalom dijelu Europe prvenstveno kao odgovor na niže cijene i manje dozvoljene količine mlijeka za otkup kojima se smanjuju viškovi. Dok u Sjevernoj Americi proizvodnja mlijeka stagnira, u području Pacifika porasle su količine proizvedenog mlijeka, dijelom zbog dobrih klimatskih uvjeta, a više je mlijeka proizvedeno i u zemljama u razvoju. Rezultat je premještanje modela svjetske proizvodnje mlijeka iz Europe prema Pacifiku, Aziji i Africi.

Metode distribucije bile su, u Istočnoj Europi, općenito nesređene pa iz većine zemalja izvještavaju o porastu proporcije mlijeka koje proizvođači prodaju direktno potrošaču i bržem opadanju količina mlijeka koje preuzimaju mljekare. Drugdje se te proporcije bitno ne mijenjaju, a u duljim se razdobljima i povećavaju količine mlijeka dostavljene u mljekare.

Broj krava i dalje opada, a prinosi mlijeka po kravi postaju veći. Iz gotovo svih zemalja Zapadne Europe izvještavaju o opadanju broja krava, porastu proizvodnje mlijeka po kravi, opadanju broja proizvođača mlijeka i porastu količine masti u mlijeku. U Europskoj Zajednici je kazna za dozvoljenu količinu masti u mlijeku brže umanjila razinu dostavljanja mlijeka od smanjenja kontingenta za 2% (dozvoljene količine mlijeka za otkup u mljekari). U Istočnoj Njemačkoj smanjenju proizvodnje mlijeka pridonio je i opći pad proizvod-

* Izvještaj Međunarodne mljekarske federacije (IDF/FIL) na godišnjem sastanku održanom 1. rujna 1992. godine u München-u.

nje za gotovo 30%. U Istočnoj Europi su prinosi mlijeka po grlu opali i zbog nestašice krme te niskih cijena. Na Pacifiku, u Indiji, Pakistanu, Filipinima i Izraelu, gdje se proizvodnja proširila, porastao je i broj krava i prinos po grlu stvarajući osnovicu za daljnje povećanje proizvodnje u slijedećim godinama.

Upotreba

Od ukupne količine otkupljenog mlijeka 1991. prerađivalo se oko 30% u konzumno (i ostale vrste tekućeg) mlijeka, 37% u maslac i oko 31% u sir. Ti postoci se bitno ne mijenjaju, osim što se količine za proizvodnju sira postupno neznatno povećavaju.

Umanjeni otkup mlijeka ipak je znatno utjecao na proizvodnju svih mliječnih proizvoda. Godine 1991. opala je proizvodnja svih mliječnih proizvoda osim tekućeg mlijeka. Proizvodnja sira, koja se ranije povećavala za oko 2% godišnje uslijed smanjenog otkupa mlijeka u Istočnoj Europi, pala je na 1,5%. Najveći pad proizvodnje odnosi se na maslac (8,2%) te obrano mlijeko u prahu (9,6%).

Reforma tržišta u Istočnoj Europi znatno je utjecala na mljekarsku industriju povećanjem cijena potrošačima i smanjenjem cijena mlijeka proizvođačima. Reakcija na to stanje bilo je usmjeravanje proizvedenog mlijeka direktno od proizvođača potrošaču, što otežava utvrđivanje proizvedenih količina mlijeka. Druga reakcija uključuje naglo opadanje potrošnje nekih mliječnih proizvoda. Izvješća iz Poljske ukazuju da je proizvodnja tekućeg mlijeka dostigla svega 55% razine proizvodnje prije dvije godine. U Mađarskoj je nastojanje da se umani količina masti u mlijeku umanjilo cijene sirovom mlijeku.

Opadanje proizvodnje mlijeka spriječilo je povećanje razine zaliha. Krajem 1991. godine bile su zalihe maslaca znatno manje nego prethodne godine, a zalihe obranog mlijeka u prahu porasle su neznatno iako se njegove zalihe u SAD i dalje povećavaju. Stanje je bolje 1992. godine. Krajem lipnja nešto se poboljšalo stanje zaliha u Europskoj Zajednici pa su one pale na razinu 50% proizvodnje prethodne godine, uz manje od 200.000 tona utrošenih kao pomoć za maslac i mlijeko u prahu. Iako porast izvezenih količina utječe na količine koje se podupiru novcem, osnovni je razlog ovoj promjeni smanjenje proizvodnje. Posve male promjene količina proizvedenog mlijeka mogu u mljekarskoj industriji znatno utjecati na ravnotežu između potražnje i dopreme mlijeka na važnijim tržištima mlijekom.

Potrošnja/potražnja

Ukupna svjetska potrošnja mliječnih proizvoda može se odrediti na temelju podataka o proizvodnji i promjenama na razini zaliha. (Uvoz i izvoz se poništavaju). Na tom temelju svjetska je potrošnja mlijeka 1991. godine vjerojatno umanjena za oko 1%, a proizvodnja mlijeka za 2%. Potrošnja konzumnog mlijeka nije se mijenjala, a potrošnja svježih proizvoda je vjerojatno porasla, dok je količina sira umanjena za svega 0,4%. Ozbiljnije je opadala potrošnja maslaca (2%) te mlijeka u prahu i koncentriranog mlijeka.

Znatan je bio utjecaj stanja u Istočnoj Europi. Ukidanje novčane pripomoći uvjetovalo je porast cijena. Poljska je izvijestila o porastu cijene maslaca

za 140% poslije 1990. godine i o opadanju potrošnje, uvjetovanom povećanom cijenom, od 30%. Bugarska informira o opadanju potrošnje svih mliječnih proizvoda za 32%. U Mađarskoj opada potrošnja mliječnih proizvoda oko 10% godišnje. O možda najvećem porastu cijena izvještava se iz Rusije. Cijena maslaca povećala se 15 do 16 puta, a 14 puta cijena mlijeka. Prilagođivanje takvom porastu cijena mora biti bolno i dugotrajno. — Ukrajina je morala ponovno učiniti pomoći za proizvodnju mlijeka. Zanimljiv je učinak tako velikog porasta cijena. Iz većine zemalja izvještavaju o skretanju proizvodnje prema jeftinijim proizvodima s manje masti.

U poređenju s ovim izvanredno velikim promjenama mljekarsko se stanje bitno ne mijenja u preostalim, razmjerno bogatim zemljama Europe, Sjevernoj Americi i području Pacifika. I tu je, doduše, bilo nekih promjena u potražnji. One nisu općenite, ali neke zemlje navode da je:

- potrošnja nekog proizvoda porasla, stagnerala ili opadala.
- ekonomska recesija uvjetovala proizvodnju jeftinijih proizvoda i vrsta, a neki su proizvodi, poput sira, iskoristili to kretanje. Međutim, postoje i indikacije da je, u poređenju s ranijim godinama, znatno opao broj novih proizvoda.
- u većini zemalja porasla potrošnja sira, uvozom različitih vrsta. Najviše je porasla potrošnja svježeg sira i sira s manjom količinom masti.
- proizvodnja manje masnih proizvoda bila najveća na tržištu tekućeg mlijeka.
- mnoge zemlje izvještavaju o stabilnoj potrošnji maslaca ili neznatnom opadanju te potrošnje. Povećano je zanimanje za smjese s manje masti, ali to se u mnogim zemljama odnosi više na margarin nego na maslac.
- u neprekidnom porastu potrošnja vrhnja, jogurta i svježih proizvoda, naročito tamo gdje su uvedeni mnogi novi proizvodi.
- spominjanje sintetičkih i proizvoda imitacije mlijeka neznatno. Osim u pojedinim slučajevima, čini se da ti proizvodi znatno ne utječu na mljekarska tržišta.

Potrošnja je u ostalim dijelovima svijeta ograničena samo dostupnošću proizvoda. Filipini i Indija ohrabruju razvoj domaće mljekarske industrije. Zimbabve izvještava o znatnom porastu potražnje konzumnog mlijeka, posebno UHT, te sira. Međutim, suša je znatno utjecala na proizvodnju mlijeka u cijeloj Južnoj Africi.

Međunarodna trgovina

Svjetske cijene mlijeka su tijekom 1990. godine pale do oko minimalnih razina GATT* i ostale su tako niske i većim dijelom 1991. godine. Međutim, krajem te godine došlo je do naglog porasta proizvodnje čim je u sjevernoj hemisferi prošlo razdoblje postizanja najvećih količina. To je dijelom bio odgovor na pad vrijednosti američkog dolara, a cijene izražene njemačkim markama rasle su ipak polagano. Taj porast je bio dovoljan da cijene porastu iznad minimalne razine GATT. Cijene maslaca su pale početkom 1992. godine, ali su

* Opći sporazum o tarifama i trgovini

ponovno pokazivale znakove porasta u drugom kvartalu kad je umanjena proizvodnja mlijeka pa su umanjene i količine proizvoda za izvoz, naročito obranog mlijeka u prahu.

Količina izvezenog sira gotovo se nije izmijenila u odnosu na onu izvezenu prošle godine, bez obzira na stalni porast razine uvoza u Japan. Bilo je znakova povećanja razine trgovanja maslacem i mlijekom u prahu, iako se lako ne razabire koje su zemlje uvoznice izazvale taj porast.

Politika razvoja

Državna politika, u odnosu na mljekarsku industriju, i dalje će se sve manje uplitati u metode vođenja industrije — smanjenjem novčanih pomoći, ponovnim procjenama sporazuma o cijenama i prilagođivanjem industrije umanjenoj proizvodnji. Ovo je kretanje gotovo univerzalno i o njemu izvještavaju i odvojene zemlje poput Australije, Kanade, Zimbabwea, Indije, Islanda, Norveške, Izraela odnosno gotovo sve zemlje koje su odgovorile na pitanje.

Najdalekosežnije promjene dogodile su se u Istočnoj Europi. Do liberalizacije je najprije došlo u Poljskoj. Zanimljivo je zabilježiti da je do poboljšanja ekonomskog stanja došlo u drugoj polovini 1991. godine. U zemljama ranijeg Sovjetskog Saveza počelo je oslobađanje cijena 1991. iako još postoji neka novčana pomoć kao prijelazna mjera. Općenito, stanje je zbrkano jer su napuštene stare strukture, a nove ih još nisu zamijenile.

U EZ je 1991. godine smanjenje dozvoljenih količina mlijeka za dostavu mljekarima pratilo i smanjenje cijena, no sredinom 1992. godine stanje se poboljšalo do te mjere da se odustalo od daljnjeg smanjenja kontingenata. Većina ostalih zemalja Europe također navodi smanjenje kontingenata. Island je ukinuo novčane pomoći za izvoz, a Norveška uvela politiku povećanja cijena različita za proizvode s malo ili mnogo masti u nastojanju da smanji količinu masti u ishrani stanovništava.

Niz zemalja — Kanada, Italija, Izrael, Zimbabwe — izvještavaju o ponovnoj procjeni načina isplate proizvođača. Tu se obično pridaje veća važnost plaćanju na temelju utvrđivanja količine bjelančevina kao odgovor na izmjenju relativnih vrijednosti masti i bjelančevine na tržištu.

Pregovaranja o tarifama prošla su bez zaključaka. Pretpostavljalo se da će »Dunkel Tekst« koji se pojavio u prosincu utjecati na temelj za konačno utvrđivanje. Taj tekst, koji je trebao stimulirati daljnju liberalizaciju u industriji, ostaje sporan, i o njemu se i dalje raspravlja na tehničkoj i političkoj razini.

1992./1993. Predvidanja

Proizvodnja

Predvidanja pojedinih zemalja za 1992. godinu većinom su sačinjena početkom svibnja pa se tako moraju i sagledavati. Druge su zemlje najavile stanje u 1993. i kasnijim godinama.

Na temelju tih predviđanja očekuje se da će se smanjenje proizvodnje mlijeka u 1991. godini nastaviti i 1992. u nešto manjem opsegu. U mnogim zemljama Europe očekuju smanjenje kontingenata koje mogu preuzimati mljekare. Iako je EZ odlučila da se kontingenti ne umanjuju 1992. godine, ovisno o dogovoru, predviđa se smanjenje proizvodnje mlijeka za 1% u 1993. i 1994. godini te smanjenje novčane pomoći za održavanje cijene maslaca od 5%. Zbog toga će proizvodnja mlijeka u Europi dalje opadati 1992. i slijedećih godina. Švedska je 1990. godine ukinula kontingente mlijeka i novčane pomoći za izvoz pa očekuje porast proizvodnje u 1993.

Teško se mogu predvidjeti kretanja proizvodnje mlijeka u Istočnoj Europi. U zemljama koje su prve liberalizirale ekonomske sustave postoje naznake da je pad proizvodnje usporen. U Poljskoj se može očekivati znakove oporavljanja 1993. godine. Rusija ne očekuje da se razina proizvodnje iz 1990. dostigne prije 1995. godine.

Poboljšanjem cijena proizvođaču očekuje se porast proizvodnje mlijeka u Australiji i Novom Zelandu. Kako je povećanje broja krava ograničeno, brzi razvoj nije vjerojatan, osim u slučaju vrlo povoljnih klimatskih prilika. Predviđa se također da će proizvodnja mlijeka porasti u SAD-u te zemljama u razvoju Azije i Latinske Amerike. U Južnoj Africi se očekuje znatan utjecaj suše.

Osim u Istočnoj Europi, očekuje se da će prinos mlijeka po kravi postajati sve veći, a broj krava i proizvođača mlijeka sve manji. Očekuje se da će pritisak na cijene mlijeka ohrabriti ekonomičnu proizvodnju.

Korištenje

Očekuje se da će se smanjenje proizvodnje mlijeka 1992. godine odraziti većinom na opadanje proizvodnje maslaca (–2%) i obranog mlijeka u prahu (–6%). Proizvodnja sira bit će neznatno manja. Smanjivat će se i proizvodnja koncentriranog mlijeka, a mogao bi se ograničiti i porast proizvodnje punomasnog mlijeka u prahu. I dalje će rasti proporcije količina mlijeka utrošenog za proizvodnju svježih mliječnih proizvoda, konzumnog mlijeka i sira, a smanjivati se proporcije količina utrošenih za proizvodnju maslaca i mlijeka u prahu.

Iako se očekuje da će zalihe u SAD-u ostati znatne, u drugim će se zemljama i dalje smanjivati tijekom 1992. godine i voditi daljnjem poboljšanju općeg stanja na tržištu.

Potrošnja/potražnja

Na mljekarskim bi se tržištima prilike mogle poboljšati prestankom svjetske ekonomske recesije, bar za one proizvode na koje je recesija utjecala, a za proizvode »povećane vrijednosti« prilike će biti bolje kad se ubrza ekonomski rast. Međutim, sadašnja predviđanja ukazuju na visok stupanj nezaposlenosti u zemljama Zapada, koji će se, vjerojatno, zadržati pa će zbog toga ostati znatna potražnja jeftinih proizvoda.

Očekuje se da će kretanja potrošnje, kakva su bila 1991. godine, nastaviti i dalje. Vrlo je naglašeno kretanje potražnje proizvoda s manje masti, te povećanje potražnje sira i svježih mliječnih proizvoda. Očekuje se jednako naglašeno natjecanje s biljnim mastima, a obim i vrste proizvoda s biljnim mastima

će porasti. Iako se očekuje porast potražnje bjelančevina mlijeka, čini se da će, u najboljem slučaju, potražnja maslaca stagnirati. To će utjecati na način plaćanja mlijeka proizvođaču i na dugoročni genetski razvoj krava muzara.

Međunarodna trgovina

Svijet se suočava s porastom stanovništva i nestašicom osnovne hrane. Zbog toga je važna podrška proizvodnji mlijeka u zemljama poput Filipina i Indije.

U 1992. godini očekuju se neka daljnja poboljšanja na svjetskom tržištu, kako cijena mlijeka tako i količina tog proizvoda, iako bi to poboljšanje moglo biti postupno. Premda je proizvodnja mlijeka dvije godine opadala, razina količina hrane koja se poklanja kao pomoć mogla bi uvjetovati porast potrošnje obranog mlijeka u prahu i maslaca. Smanjenjem zaliha maslaca pomoć bi mogla doći u pitanje 1993. godine jer je mala vjerojatnost da bi se zalihe mogle popuniti uvozima. U većim se razdobljima očekuje veća potražnja mlijeku u prahu nego maslaca. Kako zalihe postaju sve manje, možda bi bilo potrebno ponovno razmotriti raspoređivanje pomoći u hrani kako bi se osiguralo da proizvod zadovolji potrebe ljudi prije nego da samo smanji razinu rezerve.

Politika razvoja

Usmjeravanje tržišta prema liberalizaciji i smanjenje posredovanja države po svemu su dobro utemeljeni. Međutim, postoje i suprotna kretanja. Sve veće zanimanje za očuvanje okoliša utječe na tržište. Proizvođač i prerađivač mlijeka podliježu pritiscima s obe strane. Tržišta su slobodnija za njihove proizvode, ali postupke proizvodnje regulira sve više pravila, a primjena tih pravila kontrolira se kako na farmi tako i u mljekari. Povećanje proizvodnih troškova nastalih zbog očuvanja okoline mora netko i platiti.

U doba pisanja ovog izvješća Opći sporazum o tarifi i trgovini o tom pitanju još nije postignut iako se nagađalo o tome da su pregovarači postigli kompromisno rješenje. Ishod svakog dogovora pogodovat će onima koji ne trebaju financijsku pomoć, a bit će nepovoljan za one čiji prihod ovisi o pomoći države, barem kad je riječ o izvozu. Međutim, zaključak o reformi proizvodnje u Zajednici bitno pečati sudbinu mljekarske industrije za duži niz godina.

U industriji dolazi do sve veće međuovisnosti. Sve više i više mljekarskih poduzeća djeluje na međunarodnoj, ako ne i na multinacionalnoj osnovi, potaknuti većom slobodom i vrlo sličnim kretanjima na tržištu među zemljama pa čak i među kontinentima. Taj razvoj napreduje naglo potaknut pritiskom na otvaranje tržišta za uvoz i mogao bi, za duljeg razdoblja, biti vrlo značajan za proizvođače i prerađivače mlijeka. Proces će ubrzati potencijalni pristup Švedske, Austrije, Švicarske, Finske i drugih u EZ.

Zbirni podaci o svjetskoj proizvodnji izvozu i uvozu mlijeka i mliječnih proizvoda 1990., 1991. i 1992. godine

Tabela 1. Broj krava
(000 grla)

	1990.	1991.	1992. predviđanje	1991/90. Promjena %	1992/91.
EZ	24.300	23.100	22.800	-4,1	1,3
Ukupno ostala Zapadna Europa	3.124	2.990	n	-4,3	n
Ukupno Sjeverna Amerika	11.506	11.349	n	-1,4	n
Ukupno Pacifik	5.382	5.268	n	-0,3	n
Ukupno Istočna Europa	53.901	53.504	n	-0,7	n
Ostale zemlje	199.206	200.323	n	n	n
Svijet ukupno	293.239	296.634	292.850^e	-0,2	-1,3^e

e = procjena, n = nema podataka

Tabela 2. Ukupna proizvodnja mlijeka
(000 tona)

	1990.	1991.	1992. predviđanje	1991/90. Promjena %	1992/91.
EZ	116.600	112.500	112.100	-3,5	-0,4
Ukupno ostala Zapadna Europa	15.610	14.960	n	-4,2	n
Ukupno Sjeverna Amerika	74.811	74.825	75.232	bez promjene	+0,5
Ukupno Pacifik	22.353	22.909	n	+2,5	n
Ukupno Istočna Europa	145.385	133.325	n	-8,3	n
Ostale zemlje	153.556	158.647	n	n	n
Svijet ukupno	528.316	517.166	508.750^e	-2,1	-1,6^e

e = procjena, n = nema podataka

Tabela 3. Kravlje mlijeko isporučeno mljekarama
(000 tona)

	1990.	1991.	1992. predviđanje	1991/90. Promjena %	1992/91.
EZ	106.000	102.100	101.300	-3,7	-0,8
Ukupno ostala Zapadna Europa	13.336	12.775	n	-4,2	n
Ukupno Sjeverna Amerika	74.811	74.825	75.232	bez promjene	+0,5
Ukupno Pacifik	21.901	22.187	25.512	+1,3	+1,5
Ukupno Istočna Europa	104.266	90.041	n	-13,6	n
Ostale zemlje	74.247	75.211	n	n	n
Svijet ukupno	394.561	377.139	367.500^e	-4,4	-2,6^e

e = procjena, n = nema podataka

Tabela 4. Tekuće mlijeko
(000 tona)

	1990.	1991.	1992. predviđanje	1991/90. Promjena %	1992/91.
EZ	25.792	25.691	24.243	– 0,4	– 5,6
Ukupno ostala Zapadna Europa	3.845	3.811	n	– 0,9	n
Ukupno Sjeverna Amerika	29.186	29.372	29.600	+ 0,6	+ 0,8
Ukupno Pacifik	7.204	7.264	7.435	+ 0,8	+ 2,4
Ukupno Istočna Europa	16.040	14.098	n	– 12,1	n
Ostale zemlje	31.802	33.584	n	n	n
Svijet ukupno	113.867	113.820	111.370 ^e	bez promjene	– 2,2 ^e

e = procjena, n = nema podataka

Tabela 5. Maslac uključujući ulje maslaca izraženo kao maslac
(000 tona)

	1990.	1991.	1992. Predvi- đanje	1991/90. Promjene %	1992/91.	1990. zalihe krajem prosina	1991.
EZ	2.010	1.790	1.770	– 10,9	– 1,1	334,0	255,0
Ukupno ostala Zapadna Europa	234,6	220,5	n	– 6,0	n	20,5	15,7
Ukupno Sjeverna Amerika	690,4	702,7	693,0	+ 1,8	– 1,4	209,2	264,2
Ukupno Pacifik	432,0	407,3	n	– 5,7	n	117,7	63,3
Ukupno Istočna Europa	2.338,3	2.018,6	n	– 13,7	n	16,0	3,7
Ostale zemlje	962,3	979,7	n	n	n	n	n
Svijet ukupno	6.667,6	6.118,8	5.990 ^e	– 8,2	– 2,1 ^e	702,5	608,0

e = procjena, n = nema podataka

Tabela 6. Sir
(000 tona)

	1990.	1991.	1992. Predvi- đanje	1991/90. Promjene %	1992/91.	1990. zalihe krajem prosina	1991.
EZ	5.150,0	5.170,0	5.270,0	+ 0,4	+ 1,9	415,3	303,0
Ukupno ostala Zapadna Europa	513,4	498,3	n	– 2,9	n	104,9	101,2
Ukupno Sjeverna Amerika	3.004,3	3.024,7	3.168,2	+ 0,7	+ 4,7	244,8	224,3
Ukupno Pacifik	370,7	391,0	n	+ 5,5	n	145,9	131,3
Ukupno Istočna Europa	2.829,8	2.546,6	n	– 10,0	n	6,8	5,0
Ostale zemlje	2.047,8	2.076,1	n	n	n	n	n
Svijet ukupno	13.916,0	13.706,7	13.600,0 ^e	– 1,5	– 0,8 ^e	943,6	788,1

e = procjena, n = nema podataka

Tabela 7. Obrano mlijeko u prahu
(000 tona)

	1990.	1991.	1992. Predvi- danje	1991/90. Promjene %	1992/91.	1990. Zalihe krajem prosina	1991.
EZ	1.760,0	1.500,0	1.400,0	- 14,8	- 6,7	335,0	386,0
Ukupno ostala Zapadna Europa	132,9	115,9	n	- 12,8	n	38,8	20,0
Ukupno Sjeverna Amerika	491,9	475,3	426,7	- 3,4	- 10,2	92,6	115,8
Ukupno Pacifik	472,8	476,4	n	+ 0,8	n	124,6	107,8
Ukupno Istočna Europa	1.065,8	970,2	n	- 9,0	n	3,9	0,5
Ostale zemlje	133,3	128,0	n	n	n	n	n
Svijet ukupno	4.056,7	3.665,8	3.450,0^e	- 9,6	- 5,9^e	606,2	637,4

(e = procjena, n = nema podataka)

Tabela 8. Punomasno mlijeko u prahu
(000 tona)

	1990.	1991.	1992. Predvi- danje	1991/90. Promjene %	1992/91.	1990. Zalihe krajem prosina	1991.
EZ	950,0	940,0	990,0	- 1,1	+ 5,3	21,5	17,1
Ukupno ostala Zapadna Europa	52,1	40,0	n	- 23,2	n	3,7	3,3
Ukupno Sjeverna Amerika	80,1	60,5	n	- 24,5	n	1,4	0,6
Ukupno Pacifik	298,5	337,6	n	+ 13,1	n	51,4	42,5
Ukupno Istočna Europa	359,7	341,2 ⁺	n	- 5,1	n	0,8	n
Ostale zemlje	586,4	603,6	n	n	n	n	n
Svijet ukupno	2.326,8	2.322,9	2.350,0^e	- 0,2	+ 1,2^e	88,8	72,7

(* bez Čehoslovačke, e = procjena, n = nema podataka)

Tabela 9. Koncentrirano mlijeko
(000 tona)

	1990.	1991.	1992. Predviđanje	1991/90. Promjena %	1992/91.
EZ	1.290,0	1.260,0	1.270,0	- 2,3	+ 0,8
Ukupno ostala Zapadna Europa	33,3	31,4	n	- 5,7	n
Ukupno Sjeverna Amerika	315,8	314,3	n	- 0,5	n
Ukupno Pacifik	151,7	161,7	n	+ 6,6	n
Ukupno Istočna Europa	787,0	770,5	n	- 2,1	n
Ostale zemlje	724,6	751,0	n	n	n
Svijet ukupno	3.302,4	3.288,9	n	- 0,4	n

Tabela 10. Svjetski izvoz mliječnih proizvoda
(000 tona)

	Maslac*	1990. Sir	Mlijeko u prahu**	Maslac*	1991 Sir	Mlijeko u prahu**
EZ	259	451	832	319	484	861
Ukupno ostala Zapadna Europa	80	157	80	52	145	57
Ukupno Sjeverna Amerika	35	20	53	78	23	104
Ukupno Pacifik	214	146	491	264	169	573
Ukupno Istočna Europa	178	89	134	187	88	87
Ostale zemlje	48	47	118	6	10	26
Svijet ukupno	814	910	1.705	906	919	1.708

* uključivši ulje maslaca kao ekvivalent maslaca

** punomasno, poluobrano i obrano mlijeko u prahu

Tabela 11. Svjetski uvoz mliječnih proizvoda
(000 tona)

	Maslac*	1990. Sir	Mlijeko u prahu**	Maslac*	1991 Sir	Mlijeko u prahu**
EZ	88	113	17	58	109	6
Ukupno ostala Zapadna Europa	4	63	3	0	39	0
Ukupno Sjeverna Amerika	2	152	3	2	152	2
Ukupno Pacifik	10	135	90	21	148	112
Ukupno Istočna Europa	331	74	101	8	1	2
Ostale zemlje	386	349	1.607	11	12	23
Svijet ukupno	821	886	1.821	350	460	144

* uključivši ulje maslaca kao ekvivalent maslaca

** punomasno, poluobrano i obrano mlijeko u prahu

Redakcije